

Кисличенко Ю. О.,

УДК 37.016:811.111

здобувачка другого

DOI: <https://doi.org/10.64076/ihrc251026.09>

(магістерського) рівня вищої освіти,

ДЗ "Південноукраїнський національний

педагогічний університет імені

К. Д. Ушинського", м. Одеса

Науковий керівник:

Зайцева К. І.

канд. пед. наук, доцент кафедри

германської філології та методики

викладання іноземних мов,

ДЗ "Південноукраїнський національний

педагогічний університет імені

К. Д. Ушинського", м. Одеса

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ЛЕКСИКИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ З ВИКОРИСТАННЯМ КРЕОЛІЗОВАНОГО ТЕКСТУ

Анотація. Вивчення лексики англійської мови у старшій школі потребує сучасних педагогічних підходів. Використання креолізованого тексту дозволяє підвищити ефективність засвоєння лексичного матеріалу, забезпечує інтеграцію візуальної та вербальної інформації та стимулює мотивацію учнів. У тезах розглянуто теоретичні основи креолізації тексту, педагогічні принципи його застосування та особливості впливу на розвиток мовленнєвої компетенції школярів. У межах педагогічної практики було проведено дослідження ефективності використання креолізованих текстів на уроках англійської мови в старших класах, результати якого підтвердили позитивний вплив цього методу на формування лексичної компетенції.

Ключові слова: креолізований текст, лексична компетенція, мультимедійні технології, навчання англійської, старші класи.

Сучасна педагогіка приділяє значну увагу пошуку ефективних методів вивчення лексики іноземної мови учнями старших класів. Традиційні підходи, що ґрунтуються на механічному запам'ятовуванні окремих слів або перекладних списків, не завжди сприяють формуванню стійких мовленнєвих навичок і часто не викликають належної мотивації до навчання. Учні запам'ятовують слова поза контекстом, не розуміючи їхніх семантичних, стилістичних або комунікативних

відтінків, що ускладнює подальше використання лексики у реальному спілкуванні. Тому постає потреба у впровадженні інноваційних методик, які забезпечують осмислене засвоєння лексичного матеріалу. Одним із таких перспективних напрямів є використання креолізованого тексту, що поєднує вербальні та візуальні елементи навчального матеріалу, створюючи полікомпонентну структуру, яка активізує різні канали сприйняття інформації [1; 2].

Проблематика креолізованого тексту знайшла відображення у працях українських та зарубіжних учених. Зокрема, дослідники О. Ісаєва, К. Білик, Ю. Сорокін, Є. Тарасов, О. Дубравіна, Н. Космацька, А. Бернадська, Е. Анісімова, А. Сонін та інші розглядали креолізовані тексти в контексті медійної, рекламної, політичної та художньої комунікації [1; 2]. У педагогічній площині питання візуалізації навчального матеріалу порушували З. Батринчук, Ю. Андрійчук, О. Гаврилюк, проте використання креолізованих текстів як засобу формування лексичної компетенції учнів старших класів на уроках англійської мови ще не отримало достатнього висвітлення в науково-методичних дослідженнях. Саме ця наукова прогалина зумовила потребу в більш детальному аналізі ролі креолізованих текстів у процесі засвоєння іншомовної лексики та стала підґрунтям для проведення педагогічного експерименту [3; 4; 5].

Креолізований текст, на відміну від традиційного, апелює не лише до мовних, а й до когнітивних та емоційних механізмів учня. Його візуальна складова – зображення, інфографіка, кольорове кодування, типографічні акценти – допомагає полегшити сприйняття нового матеріалу, сприяє кращому запам'ятовуванню та асоціативному мисленню. Завдяки цьому учні з різними когнітивними стилями (візуальними, аудіальними, кінестетичними) можуть ефективніше залучатися до процесу навчання. Водночас вербальна частина тексту формує контекстуальне розуміння лексичних одиниць, дозволяє простежити зв'язки між словами, граматичними структурами та реальними ситуаціями спілкування [2; 3].

Використання креолізованих текстів розвиває критичне мислення, адже учні інтерпретують інформацію, порівнюють текстові та візуальні складові й роблять висновки, що сприяє глибшому розумінню лексики, культурних і семантичних нюансів іншомовних висловів та формуванню лексичної компетенції – здатності правильно розуміти, відтворювати та застосовувати нові слова в різних комунікативних ситуаціях. Мультимедійні технології, зокрема інтерактивні презентації, відео, цифрові постери та візуальні історії, створюють сприятливе середовище для засвоєння лексики в природному контексті, а інтерактивні завдання стимулюють аналіз, коментування та творчість, підвищують мотивацію, розвиток автономності та формують позитивне ставлення до англійської мови як засобу пізнання світу [4; 5].

Результати педагогічних досліджень і експериментів підтверджують, що систематичне використання креолізованих текстів на уроках англійської мови сприяє значному збагаченню словникового запасу, покращенню розуміння контексту та розвитку комунікативної компетенції учнів старших класів [1; 3; 4]. Крім того, цей метод формує здатність оперувати лексичними одиницями у власному мовленні, підвищує креативність учнів та допомагає інтегрувати лінгвістичні знання з іншими галузями, такими як культура, мистецтво, технології.

Експериментальне дослідження, проведене серед учнів 10 класу, підтвердило ефективність використання креолізованих текстів у процесі засвоєння лексики англійської мови. Порівняльний аналіз результатів пре- та пост-тестів засвідчив покращення рівня засвоєння лексики на 15% у середньому в експериментальній групі, тоді як у контрольній – лише на 7%. Найбільше зростання спостерігалось у продуктивному використанні лексики (23% проти 9%), що свідчить про формування активного словникового запасу. Крім того, підвищилась мотивація до навчання: 83% учнів експериментальної групи відзначили нову методику як цікавішу та ефективнішу. Особливо позитивні результати продемонстрували учні з низькою початковою мотивацією, для яких приріст склав у середньому 18%. Отже, креолізовані тексти сприяють не лише кращому засвоєнню лексики, а й розвитку когнітивних і творчих навичок учнів.

Таким чином, креолізований текст є потужним дидактичним інструментом, який поєднує елементи сучасної візуальної культури з педагогічними принципами інтегративного навчання. Його застосування у процесі вивчення лексики на уроках англійської мови забезпечує не лише ефективне засвоєння мовного матеріалу, а й розвиток критичного, креативного та міжкультурного мислення – ключових компетентностей сучасного учня старшої школи.

Список використаних джерел

1. Андрійчук Ю. О. Використання мультимедійних презентацій як засобу формування лексичної компетентності на уроках англійської мови в 10-му класі : кваліфікаційна робота. 2022.
2. Navryliuk O. Ефективність використання мультимедійних ресурсів у навчанні англійської мови. *Theoretical and didactic philology*. 2024. № 38. С. 18–31.
3. Батринчук З. Р. Креолізований текст як параграфемний елемент у сучасному англomовному епістолярному дискурсі. *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород : Видавничий дім "Гельветика", 2018. Т. 1, № 3. С. 80–84.
4. Zarate M. E. C. Effectiveness Of Digital Assessment Tools On The English Language Learning Outcomes Of Tertiary Students. *Frontiers in Health Informatics*. 2024. Vol. 13, № 3. P. 10673–10680.
5. Paivio A., Clark J. M. Dual coding theory and education. *Pathways to literacy achievement for high poverty children*. 2006. Vol. 1. P. 149–210.